

ŠKRAT!

Št. 15, Tret, 14. aprila 1906, Leto IV.

Velikonočni pirihi.

TRST, v petek, dne 13. aprila.

Danes je Veliki petek . . . dan torej, ki vzbuja v milijonih src pretresnjoče spomine na veliko žalostno odrešenja, odigravšo se pred skoro dvemi tisočletji . . .

Veliki petek je . . . Tu smo torej notri v tistem Velikem, lepe nebeške poezije polnem, od velikih in malih željno pričakovanem tednu.

To je teden, ki prinaša v vsako hišo cel prevrat, a nam možkim nekako . . . izjemno stanje. Ali pripomniti moram da bi bilo to izjemno stanje celo prijetno, ako bi ne bilo omejeno le na ta teden in bi se marveč raztezalo tudi na druge letne čase in . . . večere.

Cel prevrat je ta teden v vsaki hiši: to vam perejo, žehtajo, drgnejo podove, snažijo, ometajo pajčevine, prišivavajo trakove in razne »garniture« na nove in — stare obleke, kuhajo in barvajo jajca, trebijo rozine, lupijo jabolka, tolčejo orehe, pečejo potice, kuhajo gnati in . . . stržejo hren. To vam je v pravem, direktnem in prenešenem smislu. Da, v tem tednu so ženske hude kakor najhuji hren, ako jim hoče kdo biti na poti, ki ne spada k »delu«, kakor je gori označeno. Gorje možkemu, ki bi se

hotel kaj motati po kuhinji, kadar v Velikem tednu ženske posvečajo vso svojo kuharsko modrost in spretnost: raztezanju testa tja po mizi, mazanju z maslom, potresanju s stolčnimi orehi in rozinami in s prirejanjem vsega onega, kar dela . . . dobro potico! To ga našenejo, da je joj, in mu vele z vso brezobzirnostjo, ki jo je možna ženska nevolja, da naj se spravi izpod nog in naj ne prodaja sitnosti.

To je torej tisto izjemno stanje, o katerem sem se svojega možkozakonskega stališča obžaloval, da se ne razteza tudi na druge letne čase in na — pozne večere. Če bi namreč naše ženske vse leto in tudi v kasne noči potice pekle, potem bi tudi tisti zakonski možje, ki morajo zlesti pod postelj, ako hočejo reči! »Tu sem jaz gospodar!« — z vso lahkoto in brez vseh prigovorov dobivali . . . ključ velikih hišnih vrat,

kar je sicer, kakor govore razne rodbinske in zakonske kronike, v mnogih hišah spojeno s precejšnjimi težavami in . . . zagardinskimi pridigami!

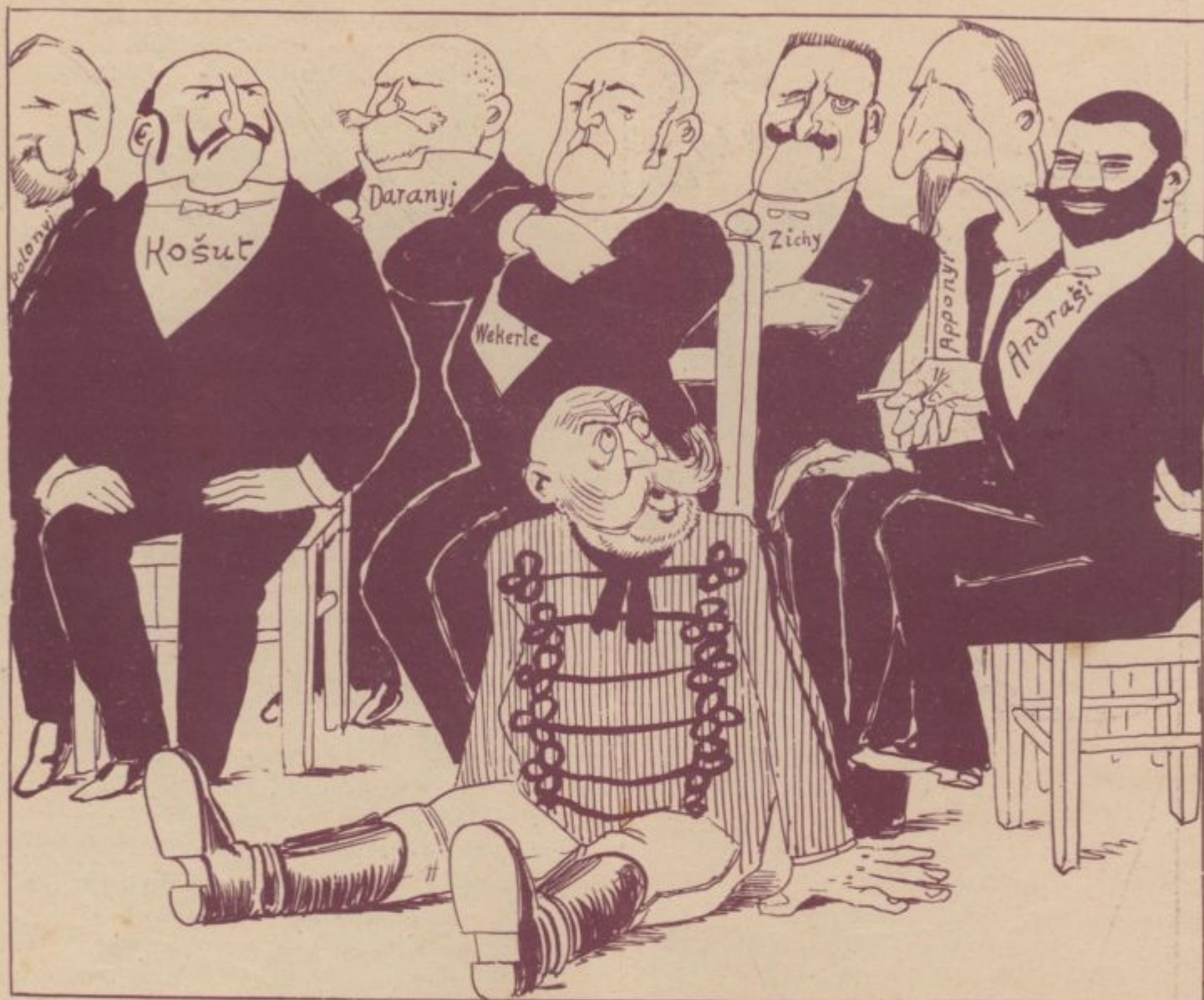

Škoda res, da to zakonsko življenje ni malce drugače urejeno in jaz bi nujno svetoval vsem agitatorjem in agitatoricam proti reformi zakonskega prava, zahtevani od izvestnih ločencev, naj izdajo proglas do vseh zakonskih žen, naj bodo nasproti svojim včasih ljubljnim, včasih pa tudi neljubljnim možem vsaj vsako toliko nekoliko bolj tolerantne, kar se tiče stvari . . . ključa hišnih vrat! To bi — po mojem mnenju — v marsikaterem slučaju potolažilo željo po ločitvi zakona in agitacija za gori rečeno reformo bi utegnila izgubiti marsikaterega privrženca . . . in zmanjšalo bi se zopet v zadnje čase vedno bolj množče se število njih, ki izrekajo nelepo in nasproti znani žen-ki nežnosti grešno misel, da ženske nam možkim ne slade samo življenja, ampak, da je nam tudi . . . grenijo! Torej proti reformi zakonskega prava reforma v stvari hišnega ključa na podlagi principa, da hišni ključ spada v možki žep . . .! Vidite; dandanes ne morem govoriti o nobeni stvari, da ne bi zašel na polje reform!

Danes je Veliki petek in jutri bo Velika sobota, in ko dobe čitatelji to moje pisanje v roke, bo

Prepozen kes.

Banffy: »Teremtete! To sem lepo zadel, da sem prezgodaj izstopil iz koalicije, vsak drugih voditeljev je dobil ministerski stol, jaz sam moram pa sedeti na tleh!

Strah je videl.

Neki lahkomisljen kmet je prišel k svojemu

župniku ter mu je v največem strahu pripovedoval, da je videl nekega duha.

»Kje ste ga pa videli?«, ga je vprašal župnik.

»Ravno ko sem šel mimo cerkve, sem videl duha prav tik zida«.

»In v kaki podobi se vam je prkazal ta duh?«

»No — no — bil je kakor velik osel!«

»Le pojdite mirno domov in ne pripovedujte tega nobenemu človeku«, je odvrnil župnik; vi ste boječ človek in ste se pred vašo lastno senco vstrašile«.

Z vevnico se posoji, z žlico pa vračuje.

„Škratov“ predlog za deželne zборе.

Da ni treba prinesti v zbornico različnih godbenih instrumentov, bi bilo priporočati, da se privede v zbornico takega moža!

Po trgovsko.

Trgovec (bankirju, s čegar hčerjo se je zaročil):
„No, dobim li vašo Lavro v gotovini ali na upanje?“

Ob žgoči suši . . .

Ob žgoči suši svet. obdan s soparjem,
navidezno v življenju strt umira,
do vihre črne v dalj pogled upira
pod svetlim solncem, silnim gospodarjem.

Med jeznim hruščem, bliskovim udarjem,
v temini piša, groze in nemira
zatiran svet poživiljen se ozira,
mu doba lepših dospe z viharjem . . .

Zatiran rod na videz le podleže,
teptan, brez šol in vprežen v robstva teže
v viharje ljute stavi svoje nade . . .

V jezove silne zbira sile mladc,
da čil slobodi došli v roke seže
in se obrani nove strahovlade . . .!

Levin Kirilov.

Stara šala

Mesar in krznar sta se dolgo časa pravdala. Mesarju je njegov odvetnik svetoval, naj podari vodniku debelega vola, ako hoče imeti ugodno rzsodbo. Drugi odvetnik je pa krznarju svetoval, naj podari gospej sodnikovi lepo kožuovino za zimsko suknjo. Ko je mesarjev odvetnik opazil, da je rzsodba izpala proti njemu, je vskliknil: Vol mukaj! Vol mukaj! Sodnik je pa nato dejal: Ne more, njegov vrat je prevlečen z kožuovino!

„Tržaška posojilnica in hranilnica“

registrovana zadruga z omejenim poroštvom

TRST — Piazza Caserma št. 2 (v astni hiši) — TRST

Telefon 952.

Hranilne uloge sprejema od vsakega, če tudi ni ud zadruga in jih obrestuje po 4%. Rentni davek od hranilnih ulog plačuje zavod sam. Vloga se lahko po 1 krono.

Posojila daja samo zadržnikom in sicer na uknjižbo po 5% 1/2, na menjice po 6%, na zastave po 5% 1/2.

Uradne ure: od 9—12 dopoldne in od 3—4 popoldne.

Izplačuje vsaki dan ob uradnih urah. Ob nedeljah in praznikih je urad zaprt.

Poštno hranilnični račun 815.004.

Pravi prijatelj.

Ivan Nemanič je pred par dnevi srečal svojega prijatelja ter mu rekel:

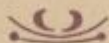
— Greva li skupaj kosit?

— No, zakaj pa ne?

In odšla sta v gostilno „k zlatemu orlu“, tam sta dobro jedla, še bolje pila, a ko se je približal čas računa, je Nemanič rekel svojemu prijatelju, da nima ni počene stotinke v žepu. Kmaloma na to je pa pristavil:

— Stori mi to ljubav, plačaj kar tudi za me. Nič me bolj ne peče kakor če moram ostati dolžan.

sad tolikega truda, tolike ženske skrbi bodo potice že pečene in bo morda katera po krivdi grde s usnjave tudi — načeta. Če pa sem rekel, da so potice sad ženskega truda in ženske skrbi, nisem hotel reči s tem, da smo mi možki popolnoma desinteresarani na tem dogodku Velikega tedna. To pa je res, da se pri nas možkih — vsaj pri meni je tako — začinja zanimanje še le nekako v soboto, ko so potice — že pečene . . . ! Pozneje še le, ko delamo mesečno bilanco domačega gospodarstva dobivamo še le občutek, da smo bili tudi mi preko svojih portmonejev v tesni zvezi s tistim — zvijanem potic.

Seveda imamo tudi mi možki svoje skrbi pred takimi velikimi prazniki. Treba kupiti to in ono, da se bomo te praznike, ko bo vse nafrfrano in nališpano, nekoliko postavljali tudi mi. . . . Jaz n. pr. pojdem jutri kupit nov klobuk. V ta namen lazim že vse te dni iz ulice v ulico, do izložbenega okna do izložbenega okna prodajalnic s klobuki, ogledujem in razmišljam, kako bi rešil to precej zamotano vprašanje: imel bi rad lep klobuk in potrosil bi rad — čim manje! In tako omahujem med dvema izložbenima oknama, med tem in onim klobukom kakor . . . osel med dvema snopoma, ne vedoč, v katerega bi prej ugriznil. Slednjič se bom moral vendar odločiti in ne izključujem možnosti, da me po vsem tem diplomatičnem omahovanju (izlasti avstrijska diplomacija je baje naravnost imenitna

po tradicionalnem omahovanju vsled dejstva, da jej vsaka dobra misel navadno — prepozno prihaja) dotični klobučar vendar opehari, bodi že glede cene, ali pa glede kvalitete. V tem slučaju je doma navadno nekoliko godrnjanja o možki nerodnosti toda vspricho fait accompli mora odjenjati tudi ženska zgovornosti.

In tako sem uverjen, da se bo te lepe poezije polne praznike razlival božji mir nad našimi hišami in da bomo v zadovoljstvu povživali tiste darove, došle iz ženske roke in — možkih žepov.

Tudi vnanji svet, ki je bil že dolgo časa nekam

čudno vznemirjen in razdražen in disponiran za krvave prepire, se je ravno te zadnje dni nekam potolažil in pomiril in nadeja, da bo vžival vsaj relativen velikonočni mir. Diplomacije v Algesirasu so mirno rešili nevarno maročansko vprašanje. Volitve volilnih mož na Ruskem so blizu dovršene, ne da bi bilo prišlo do tacihih erupcij in razburjenj, kakor se je blöbati. Kriza na Ogrskem je rešena na srečnem način: sinovi revolucionarcev so postali krotka jag

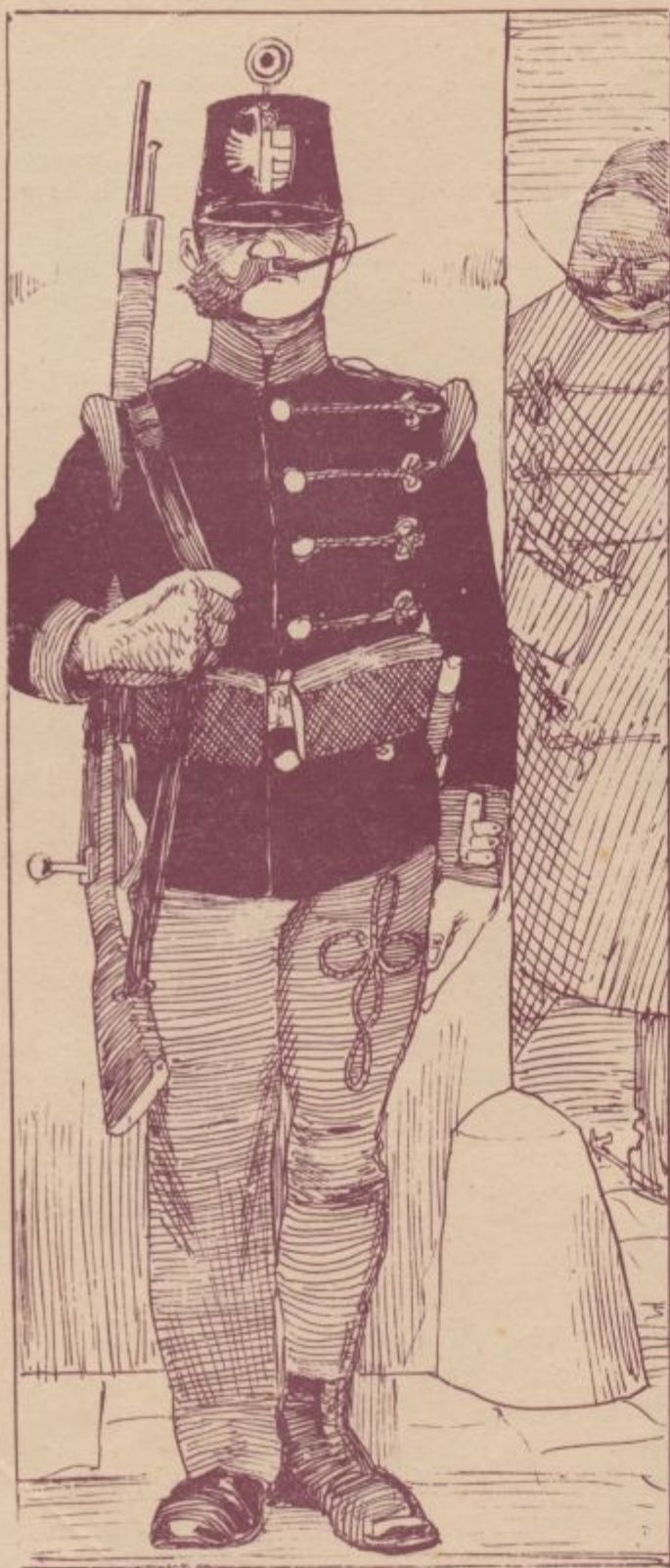
njeta. . . . v ministerskem blišču in niti ne govori se več o madjarskem poveljstvenem jeziku, o katerem se je trdilo popred, da madjarski narod niti dihati ne bi mogel več brez njega . . . Avstrijski ministerski predsednik baron Gautsch počiva v Karlovih

varih in ž njim je tudi avstrijska notranja politika — v reparaturi, vsled česar bodo tudi gospoda državni poslanci mogli uživati sladki velikonočni mir z — respektivnimi drugimi dobrotami. Tudi deželni poslanec kranjskim in njih volilcem — liberalnim in klerikalnim — želim, da bi jim bliski in gromi v »Slov. Narodu« in »Slovencu« ne kalili velikonočnega veselja. Tudi v Trstu se je uglasilo toliko razburkano površje jezera — volilne borbe. Žrtve, ki jih je požrlo jezero, so se s krščansko resignacijo — kajti med propadlimi ni bilo nobenega Žida — udale v svojo usodo. Na srečo tudi naša tržaška slovenska družba nima v tera hipu nobenega posebnega povoda za razburjanje in bo mogla s poštenim slovenskim apetitom povživati, kar jim bo miza dajala ter prirejati izlete med naše dobre okoličane, o čemer pa priporočam tržaškim in drugim rojakom, naj ne prezrejo, da priredi v ponedeljek naša uzorno delavna podružnica »Slov. plan. društva« krasno razsvetljenje podzemskih čudesov v divni »Divaški jami«.

Ljudje so se torej odločili na hvalevreden način, da ne bodo kalili velikonočnega miru, ali spuntala se je narava. Ta je prinesla ravno te dni neiz-

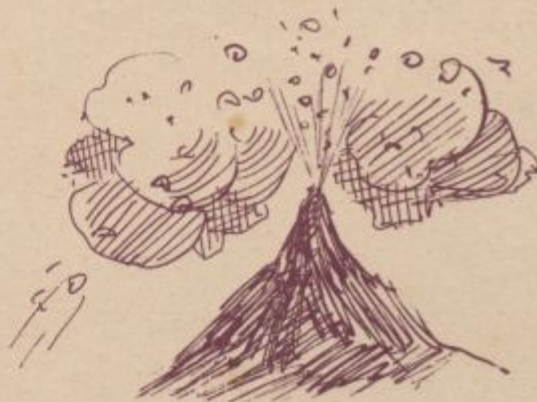
— Tako približno bi morala izgledati skupna armada, da bi bila Madjarom po volji!

Hudomušno

Sodnik: Obtoženec, torej prekličite!

Obtoženec: Izraza lopov in tat vzamem nazaj in obžalujem, da nimam nič več, kar bi mogel vzeti nazaj.

merne nesreče na milijoni ljudi in ona je kriva, ako bodo v Italiji s selzami rosili svojo Velikonoč. Večni ognjeni nemirnež, ki je že v letu 79 po Kristu porušil cela mesta, in jih zasul s svojim ognjem in pepelom, tisti Vezuv, ki se vspenja proti nebu nekako v tisti višini kakor naša Učka, je odprl svoje ognjeno

žrelo in siplje iz njega strah in grozo. Uboga Italija! Lepa si, krasna, cvetoča si, nad teboj se smehlja prozorno čisto nebo, vrt Evrope si, a vendar kraj neprestane nesreče, kakor nobena druga dežela v Evropi! Pozabljena naj bodo vsa narodna navskrižja in posvečena naj bo naša Velika noč z iskrenim sočutjem do sočloveka, ki ga je tako kruto zadela težka roka nesreče!

Treba da zaključim, ker vidim, da naš risar pripravlja lepih slik za to številko — slike pa tudi zahtevajo svojega — prostora. Torej, dragi čitatelji, a še stokrat ljubše mi čitateljice: voščim vam vesele praznike in se nadejam, da jih voščite tudi vi meni! V zaključek pa vam — čitateljicam namreč — priporočam še enkrat, da razmišljate o mojem predlogu glede — hišnega ključa!

Kronist.

Dolgočasno.

Gospa: Moje zakonsko življenje je bilo zelo monotono.

Soseda: Zakaj pa?

Gospa: Jaz sem se le enkrat omožila, imam še vedno istega moža.

Po ovinku.

Snubač: Rad bi vedel, ako bi me hotel vaš oče za svojega zeta.

Gospica: Najbrž! Oče je vedno drugih misli nego jaz.

Prebrisa tat

je v spovednici ukradel spovedniku uro ter se pri tem obtožil: »Jaz kradem«.

»Ljubi sin«, je dejal duhovnik, »ti hočeš pač reči, da si ukradel.«

»Jaz sem ukral« je rekel tat, ki je med tem že izvršil tatvino.

»No, potem moraš pa ukradeno stvar dati nazaj«, je dejal spovednik.

»Hočem jo dati vame«, je izjavil tat.

»Ne! jaz tega nočem«, je odvrnil duhovnik.

»Ako pa okradenec tega noče«, je vprašal tat, »kaj naj potem storim?«

»Potem jo pa le v božjem imenu obdrži«, je dejal duhovnik, ne sluteč nič zlega.

Le pogum, že pojde povprek, je rekel petelin glisti, ter jo pojedel.

Žena: Danes sem podpisala protestno polo proti namenovani reformi zakona glede razdružitve. Veš, podpisala sem tudi tebe!

Mož: No, jaz sem se pa danes podpisal za razdružitve. Torej moj podpis sedaj tako nič ne velja!

Rešen dvom.

Par brezvercev je vprašalo duhovnika, zakaj da so v sanjah Jakobovih angeli hodili v nebesa po lestvicah, ko imajo vendar peroti? Župnik jim je odgovoril, da so bili pravkar odvedli velik transport brezvercev v pekel, in so si pri tem obžgali peruti.

Po maroški konferenci.

„Škrat“ (vojnemu bogu): »Gospod Mart, zakaj si brišeš meč, saj ni teklo kapljice krvi?«
Mart: „Toda črnilo!“

Odgovorni urednik LUDVIK GERŽINA.

Izdaja in tiska tiskarna »EDINOST« v Trstu.

Ricmanjsko vprašanje.

„Škrat“: »Na ta način ne bo nikdar rešeno to vprašanje!«